

Teachers' upskilling aiming at a holistic inclusivity in learning

Kapsayıcı Eğitime Giriş Kursu

Kesişimsellik ve çoklu kimlikler

Modül 0.4: Kesişimsellik ve Çoklu Kimlik

Proje No: 101056515

Sözleşme Numarası: 101056515 — ÖĞRETMEN — ERASMUS-EDU-2021-PEX-TEACH-ACA

İçeriği

Kesişimsellik ve Çoklu Kimliklere Giriş	3
Ünite 0.4.1 [f2f]. Kesişimsellik nedir?	4
Giriş:	4
Kesişimsellik nedir?	4
Güç, ayrıcalık, ayrımcılık ve baskı nedir?	5
Kesişimsellik, güç, ayrıcalık ve baskı veya marjinalleşme söz konusu olduğunda neden bir bireyin kimliğinin yönlerinin yanı sıra zaman ve bağlamı da dikkate almalıyız?	5
Güç ve ayrıcalık çarkı:	7
Başvuru:	10
Ünite 0.4.2 [Eşzamansız]. Akışkan olarak kimlikler	11
Giriş	11
Kimlik, akışkanlık ve performans	11
Kimliğe Tarihsel Bakış	12
Yaşam süresi, bağlam ve kültür genelinde bir performans olarak kimlik	12
Eğitim Ortamlarında Kimlik Akışkanlığını Anlamanın Önemi	14
Önerilen Okumalar ve Kaynaklar:	15
Başvuru:	15

Kesişimsellik ve Çoklu Kimliklere Giriş

Modül 0.4'e Hoş Geldiniz: **Kesişimsellik ve Çoklu Kimlikler**, özellikle ayrıcalık ve baskıyla ilgili bireysel kimlikler ve kesişimsel yaşamlar hakkındaki fikir ve içgörülerini ortaya çıkarmaya odaklanır. Bu modülde, öğrencilerinizin neler yaşadığını daha iyi anlamak için kesişimsel çerçeveleri araç olarak kullanma şansına sahip olursunuz.

Bu Modül Nasıl Yürütülecek

Bu modül yüz yüze oturumları, eşzamansız tartışmaları ve bireysel etkinlikleri içerir. Kritik kesişimsel vaka çalışmalarını analiz edecek ve kimlik, ayrıcalık ve güç hakkında yansıtıcı konuşmalara katılacaksınız.

Eğitim materyalinin nasıl kullanılacağı

- **Temel Okumalar:** Kesişimsellik ve özdeşlik üzerine okumalar.
- **Vaka Çalışmaları:** Çifte ayrımcılık ve akışkan kimliklerle ilgili vaka çalışmalarını araştırın.
- **Görsel Araçlar:** Bağlamınızdaki ayrıcalık ve marjinalleşme kesişimlerinin çizelgeleri ve haritaları.

Bu modül, çeşitliliği hassas, kesişimsel bir şekilde ele alabilmenizi sağlar.

Ünite 0.4.1 [f2f]. Kesişimsellik nedir?

Giriş:

Bu metinde kesişimselliğin ne olduğunu inceleyeceğiz; nereden geldiğini; 'çifte ayrımcılık' kavramı; kesişimselliğin iktidar ve baskıyla ilişkisi; ve kesişimsel kimlikler için bir düşünce olarak bağlam ve zaman.

Kesişimsellik nedir?

"Kesişimsellik, birden fazla eşitsizlik veya dezavantaj biçiminin bazen kendilerini nasıl birleştirdiğini ve geleneksel düşünme biçimleri arasında genellikle anlaşılmayan engeller yarattığını anlamak için bir metafordur."
(Crenshaw, 1989, s.149)

Kimberlé Crenshaw, Amerika Birleşik Devletleri'nden bir Siyah eleştirel ırk ve kesişimsel feminist bilim insanıdır. Crenshaw, 1989 tarihli bir makalesinde, Siyah Afrikalı Amerikalı kadınlara yönelik baskıyı açıklarken, kesişimsellik kavramını geliştirdi. O zamandan beri, birinin kimliğinin kesişen parçalarının, baskı veya marjinalleşmeyle olan ilişkilerini artırmak için nasıl birlikte çalışabileceğini açıklamak için bu çalışmayı daha da geliştirdi. Crenshaw, "kesişimsellik, gücün nereden geldiğini ve çarpıştığını, nerede kilitlendiğini ve kesiştiğini görebileceğiniz bir mercektir" (2017: np) diyor. Ed

Kesişimsellik, herkesin kendi bireysel ayrıcalık ve/veya ayrımcılık deneyimlerine sahip olduğunu kabul eder ve bu da *çifte ayrımcılık* yaşayan bireylerin tanınmasına izin verir (Crenshaw, 1989), yani kimliklerinin birden çok yönüne dayalı çoklu ayrımcılık biçimleridir.

'Çifte ayrımcılık' nedir?

'Çifte Ayrımcılık', bir kişinin kimliğinin iki veya daha fazla kesişen parçasının, onları giderek daha fazla baskı altına alındığı ve marjinalleştirildiği bir durumda olumsuz bir şekilde konumlandırabileceğini tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Bir kişi kendini bu konumda bulduğunda, bu kesişen kimlik yönlerinin bir sonucu olarak önyargılar ve/veya ayrımcılık yaşıyor demektir. Bazı örnekler arasında, Siyah kadınların ortaokul sınıflarında kendileri için ayağa kalkarken 'kızgın' veya 'düşmanca' olarak görülmeleri; engelli, queer bir kişiye cinsel geçmişi hakkında soru sorulmadığında veya tıbbi bakım alırken hamilelik testine ihtiyaç duymadığı varsayıldığında; etnik kimliğe ve kahverengi tene sahip genç bir adam, ilk toplantıda ağırlıklı olarak beyaz bir ülkenin vatandaşı olarak kabul edilmediğinde; Son olarak, zihinsel

engelli bir gencin, ikili olmadığını belirttiğinde ne demek istediğini bilemeyecek kadar genç ve masum / saf olduğu düşünüldüğünde.

Güç, ayrıcalık, ayrımcılık ve baskı nedir?

Güç, bir kişinin toplumdaki diğer kişilerin değerlerini, inançlarını, eylemlerini ve davranışlarını etkileme kapasitesidir. Eddo-Lodge, ayrıcalığı sosyal veya sistemik ayrımcılığın olumsuz sonuçlarının olmaması olarak tanımlar (2018). Ayrımcılık, bir bireyin veya bir grup bireyin, kim oldukları nedeniyle farklı ve haksız muamele görmesidir. Baskı, marjinal bir gruptan bir bireyin veya bir grup bireyin güçlü bir grup veya sistemden haksız muamele görmesi ve sonuç olarak çok az güce sahip olmasıdır.

Kesişimsellik, güç, ayrıcalık ve baskı veya marjinalleşme söz konusu olduğunda neden bir bireyin kimliğinin yönlerinin yanı sıra zaman ve bağlamı da dikkate almalıyız?

Geçen zaman, bir bireyin güç merkezine göre sahip olduğu konumu değiştirebilir. Örneğin, bir kişinin kimliğinin yalnızca bir kısmıyla ilgili insan haklarının getirilmesi veya yürürlükten kaldırılması, onları iktidara daha yakın hale getirebilir veya daha az güçlü hale getirerek marjinallere yaklaştırabilir. 2024'te LGBTQI+ bireyleri marjinallere iten bir örnek, Gürcistan parlamentosunun ülkede her türlü LGBTQI+ temsiline etkili bir şekilde yasaklanmasına yol açan bir yasa paketini kabul etmesiydi (IGLYO, 2024). Bu insan hakları ihlali, LGBTQI+ nüfusunun aniden daha da kenarlara itilmesi ve Eylül 2024'ten önce daha önce yaşananlardan daha fazla baskıya maruz kalması anlamına geliyor. Benzer şekilde, Ağustos 2024'te Bulgaristan hükümeti, okulların LGBTQI+ bireyleri olumlu bir şekilde temsil etmesini veya bu topluluklar ve kimlikler hakkında konuşmasını yasaklayan bir yasa çıkardı. Bu da zaten ezilen ve marjinalleştirilmiş bir grup insanı, iktidar merkezine çok az erişimi olan veya hiç erişimi olmayan daha fazla baskıya sevk ediyor (IGLYO, 2024).

Yakın tarihte, bir kişiyi iktidar merkezine biraz daha yaklaştıran (ama çok fazla olmayan) bir engelin ve bazı baskı biçimlerinin kaldırılmasına bir örnek, 2018'de İrlanda anayasasının 8. değişikliğinin yürürlükten kaldırılmasıdır. Mevzuattaki bu değişiklik onlara tıbbi bakımları üzerinde daha fazla güç ve ajans verdi. İrlanda'daki bir başka olumlu örnek, çocuklara kendilerini etkileyen konularda seslerini duyurma hakkı veren 2015 Çocuk ve Aile İlişkileri Yasası'dır, yani vesayet, velayet, yetiştirme veya mahkemeye veya hakime erişim ile ilgili herhangi bir konuda görüşlerini dile getirme hakkına sahip oldukları anlamına gelir. Bu tarihten önce, on sekiz yaşın altındaki çocukların bu konulardaki görüşlerini bir mahkemede ifade etmek için herhangi bir yasal hakkı yoktu. Kendilerini etkileyen konularda söz sahibi olma

hakkına sahip olmak, onları iktidar merkezine daha da yakınlaştırdı ve biraz daha az baskı altında olmalarını sağladı.

Bağlam aynı zamanda bir bireyin güce ve ayrıcalığa ne kadar yakın olduğunu ve ne kadar uzakta veya marjinalleştirilmiş ve ezilmiş olabileceğini de değiştirir. Bu, küresel tutum ve inançlarda, savaşlarda, ulusal hükümetlerde, coğrafyada vb. bir değişikliği içerebilir. Örneğin, ağırlıklı olarak Hristiyan olan bir ülkede, Müslüman olan bir birey kendini güç ve ayrıcalıktan daha uzakta bulabilir. Aynı kişi bir İslam ülkesine yerleşebilir ve dinleri eski ülkede sahip olduklarından daha fazla güç ve ayrıcalık getirebilir. Benzer şekilde, kendini LGBTQI+ olarak tanımlayan bir kişi, LGBTQI+ olmanın, aynı cinsiyetten ilişkiye sahip olmanın vb. yasa dışı olduğu bir ülkeden, LGBTQI+ haklarının yasalarla güvence altına alındığı ve aynı cinsiyetten bir ilişkiye sahip olmanın yasal olduğu bir ülkeye taşınır. Bu, homofobiyi ve diğer tüm baskı biçimlerini yaşamayacakları anlamına gelmez, sadece yasal haklarının o an için korunduğu anlamına gelir. Bu örnekte, baskıdan güç ve ayrıcalığa doğru geçişi de görebiliriz. Bir kişinin sahip olduğu güç ve ayrıcalık miktarındaki bu değişikliklerin her zaman bağlam odaklı olduğunu ve çoğu zaman merkezden kenarlara doğru ileri ve geri küçük kaymalar olabileceğini ve bunun tersinin de büyük kaymalar olmadığını belirtmek önemlidir. Kimlik ve bağlamın akışkanlığını ve güç ve ayrıcalık çarkında nasıl sürekli hareket ettiğini ve değiştiğini vurgular.

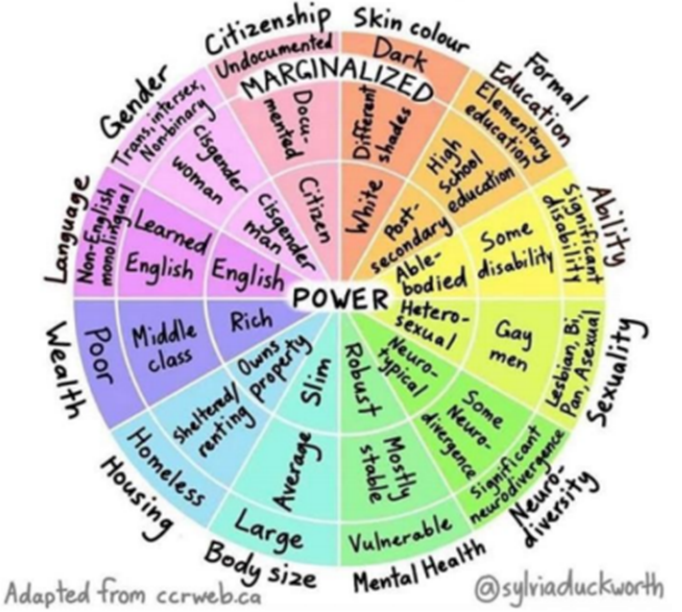
Büyük resme izin vermek ve parçalarınızın toplamında bir azalma değil.

Ayrıcalıklı olarak kabul edilebilecek bir bireyin, güç ve ayrıcalıkla ilişkili olarak kendi kimliğini sorgulama sürecine başladığı bir durumda, "ama fakir büyüdüm", "ama bulunduğum yere gelmek için çok çalıştım", "ama zor bir çocukluktan kurtuldum" vb. olabilir. Bunlar, kimliğinizi ve tanınmayan ayrıcalıklarınızı veya önyargılarınızı ortaya çıkarmaya yönelik meşru tepkilerdir. Meşru olmalarının nedeni, yalnızca ayrıcalıklı (ve dolayısıyla güçlü) veya marjinalleştirilmiş (ve dolayısıyla ezilmiş) bir konuma indirgenmelerine karşı tepki göstermeleridir ki bu da tüm yaşamlarının yaşanmış gerçekliklerini anlayışlarında veya yorumlarında yansıtmayabilir. Bu nedenle zaman ve bağlam ve kimliğin akışkanlığı ve onun güç ve baskıyla olan ilişkisi güncellenmiş grafiğimizde önemlidir. Öğrencinin direksiyonda oturduğu yeri renklendirmesine ve bunu zamana ve bağlama uyarlamasına olanak tanır. Bu tür şeylerin konumlarını yalnızca bir veya iki yönden güç ve ayrıcalık merkezinden uzaklaştırdığını, geri kalan yönlerin ise güç ve ayrıcalık merkezine daha yakın oturabileceğini ve acı verici ve zor olsa da, nihayetinde onlara daha fazla veya daha az ayrıcalık tanıyan veya daha fazla veya daha az baskıya neden olan şeyin kimliklerinin çoğu yönünün birbirine bağlı olması olduğunu vurgulayacaktır.

Güç ve ayrıcalık çarkı:

TUTOR projesi, Sylvia Duckworth'un (2021) çalışmasına dayanan Güç ve Ayrıcalık Çarkı'nı (pedagojik bir öğretim aracı olarak) kesişimsellik kavramının içerdiği karmaşık zorlukları ve bunun güç, ayrıcalık ve bireyin kimliğinin birçok farklı yönü üzerindeki birbirine kenetlenmiş ve birbirine bağımlı doğasını göstermek için uyarladı; yani; insan deneyiminin ve kimliğinin dağınıklığı ve akışkanlığı. Sylvia Duckworth, grafiğinde, kesişimselliği ve onun güç ve ayrıcalıkla olan ilişkisini göstermeye çalışıyordu. Duckworth elbette Kimberle Crenshaw'ın çalışmaları ve onun kesişimsellik kavramı üzerine inşa

WHEEL OF POWER/PRIVILEGE

ediyordu. Duckworth'un bu çarktaki güç ve ayrıcalık tasvirinde bazı ciddi olgusal hatalar var. Örneğin, interseks, cinsiyet özellikleriyle ilgili olduğunda ve kesinlikle cinsiyetle hiçbir ilgisi olmadığında Cinsiyet kategorisine yerleştirilir. Hiçbir resmi eğitim bir baskı aracı değildir, marjinalleşmeye elverişlidir ve ilköğretimin marjinalleştirilmiş ve bir güç ve ayrıcalık yelpazesi boyunca en uzak yer olarak tasvir edildiği Duckworth'un çarkında yer almaz. Dil, dünyadaki diğer pek çok güçlü dili dikkate almaz - yalnızca İngilizce'yi tasvir eder ve işaret dilini veya sözlü olmayan herhangi bir dili dikkate almaz. Yaş, etnik köken, din vb. gibi eksik kategoriler de vardır.

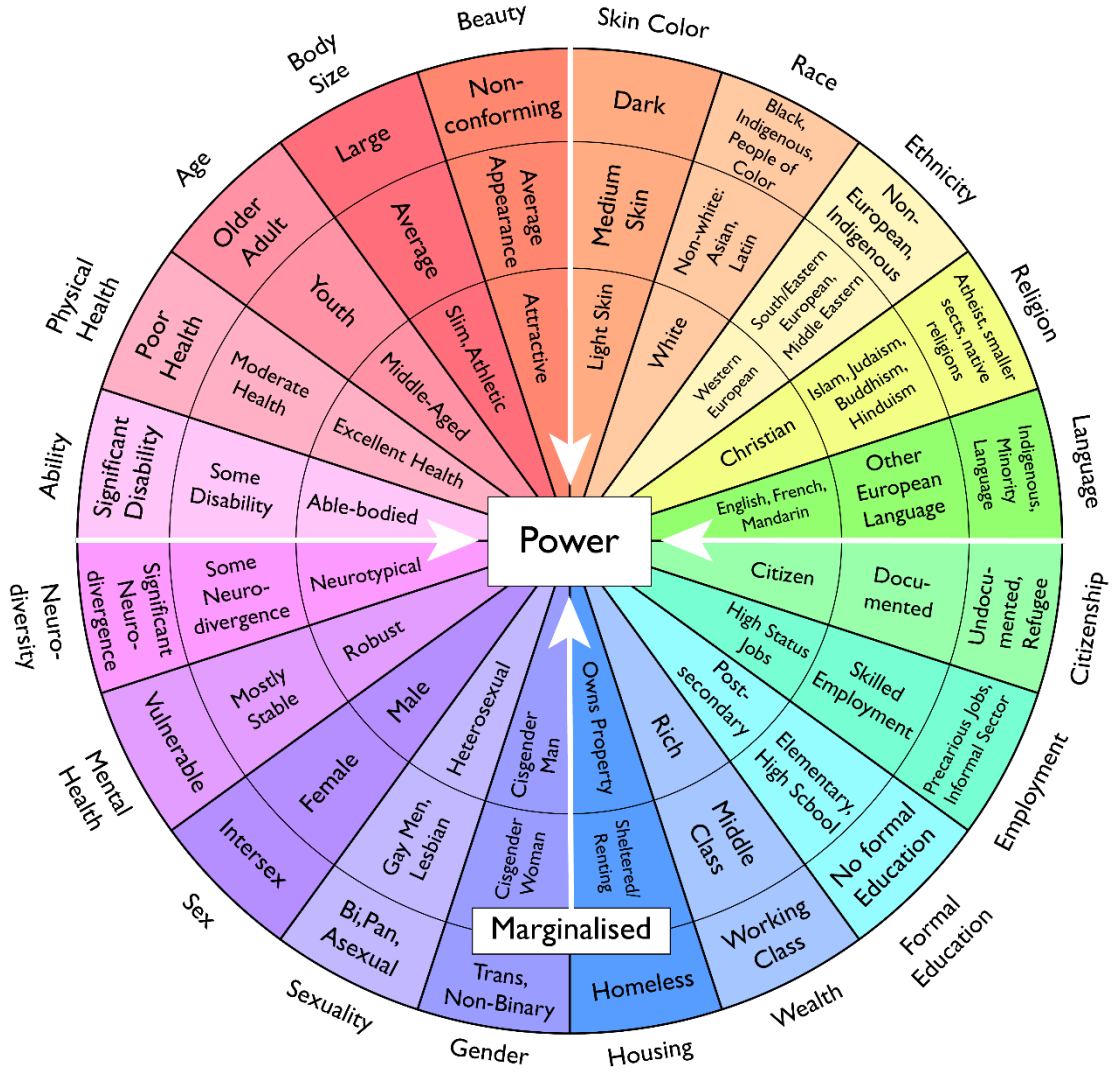
Güncellenen güç ve ayrıcalık çarkı, bir bireyin kimliğinin daha fazla yönüne ve bunun güç ve marjinalleşme/baskıyla nasıl ilişkili olacağına sahiptir. Aynı zamanda zamanın ve bağlamın değişen doğasını ve etkisini de dikkate alır. Duckworth'un çalışmasını uyarlarken, bazı yanlış kusurları düzeltmeyi ve kimlik, kimlik dili ve kimlik belirteçleri hakkında daha derinlemesine düşüncelere sahip olmak için güncellemeyi umuyoruz. Bu çarkın 2024'te güncellenmiş olduğu düşünülse de (ve bazıları bunun hala yeterli olmadığına itiraz edecek), kesişimselliğin, tekerleğin, dilin, kimliğin ve aslında aynı konudaki anlayışlarımızın sürekli bir ilerleme ve değişim halinde olduğunu belirtmek önemlidir. Terminoloji ve anlayıştaki değişiklikler, karmaşık ve kafa karıştırıcı insan gerçekliğini açıklamak için sürekli olarak akış halindedir ve gelişmektedir. Bunu göz önünde bulundurarak, ayrıcalık ve güç çarkı fikrinin her zaman sürekli

değişeceğini ve uyum sağlayacağını kabul ediyoruz; ve tekerleğimizin zaman geçtikçe modası geçmiş olarak kabul edileceğini.

Ayrıcalık Çarkı, sosyal olarak inşa edilmiş insan kimliklerinin karmaşıklığı ve bunların güç dinamikleriyle ilişkisi hakkında bilgi vermek ve eğitmek için tasarlanmış kavramsal bir araçtır. Beyaz, heteroseksüel, üst sınıf geçmişe sahip cisgender erkekler gibi belirli kimliklerin toplumsal iktidara daha yakın olduğu, Siyah, queer veya interseks bireyler gibi diğerlerinin ise genellikle iktidardan daha uzakta konumlandırıldığı genel fikrini göstermektedir. İdeal olarak, bu tekerlek daha geniş olacak ve daha fazla nüans yakalamak için ek kimlik katmanları ve güce yakınlık seviyeleri içerecektir. Bununla birlikte, bu sürüm basitleştirilmiş bir model olarak kalır ve kimlikler arasında var olan kesişimlerin ve karmaşıklıkların tam spektrumunu yansıtmaz. Güç ve ayrıcalık, ırk, cinsiyet, cinsel yönelim, sosyoekonomik durum, yetenek ve kültürel geçmiş gibi çok sayıda faktör tarafından şekillendirilir.

Bu tekerleğin genelleştirilmiş bir kavram sunduğunu ve farklı sosyal, kültürel veya jeopolitik bağlamlarda mevcut olan tüm incelikleri açıklayamadığını anlamak önemlidir. Sömürge sonrası teoriden ve daha geniş küresel eğilimlerden yararlansa da, uygulaması konuma bağlı olarak önemli ölçüde farklılık gösterebilir. Örneğin, İngilizce bilmek, yerel dillerin ve geleneklerin hakim olduğu Filipinler'deki Ifugao gibi izole bir bölgede birine acil bir güç vermeyebilir. Yine de, küresel olarak, İngilizce dili önemli bir ayrıcalık göstergesidir ve sonunda konuşmacıya, yabancı çıkarlar gibi dış güçler bu alanlarda büyüdükçe etki sağlayabilir.

Benzer şekilde, beyaz bir Avrupalı, Endonezya'nın Jakarta kenti gibi bir şehirde sayısal çoğunluk olmayabilir ve bu da onlara bir azınlık statüsü görünümü verebilir. Bununla birlikte, sömürge sonrası miraslar, Batılı özelliklere, ideolojilere ve dillere ilişkin küreselleşmiş algılarla birlikte, genellikle yerel normlara kıyasla daha yüksek bir statü sağlar. Bu durumda, bireyin algılanan ayrıcalık eksikliği veya güçten uzaklığı, sayısal bir azınlık olmaktan kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte, Batı kültürüyle ilişkilendirilen sembolik güç, sayısal azınlık statüsüne rağmen bu kişiyi hala iktidara daha da yaklaştırmaktadır. Bu çark, güç dinamikleri ve ayrıcalık üzerine düşünme ve diyalogu ateşlemeyi amaçlıyor. İktidar bağlama bağlı olduğu ve sürekli değiştiği için sınırlamalarının anlaşılmasıyla yaklaşılmalıdır.

TUTOR Projesi Güç ve Ayrıcalık Çarkı

Bununla birlikte, ifade edilen görüş ve düşünceler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya EACEA'nın görüşlerini yansıtmayabilir. Bunlardan ne Avrupa Birliği ne de izin veren makam sorumlu tutulamaz.

Başvuru:

Crenshaw, K. (1989). Irk ve Cinsiyetin Kesişimini Marjinalleştirmek: Ayrımcılık Karşıtı Doktrinin, Feminist Teorinin ve Irkçılık Karşıtı Politikaların Siyah Feminist Bir Eleştirisi. *Chicago Üniversitesi Hukuk Forumu*. sayfa 139-67. Şurada mevcut:

<http://chicagounbound.uchicago.edu/uclf/vol1989/iss1/8>

Crenshaw, K. Columbia Hukuk Okulu ile sohbet halinde. (2017). Kimberlé Crenshaw, Yirmi Yıldan Fazla Bir Süre Sonra Kesişimsellik Üzerine. *www.law.columbia.edu*. Şu adresten ulaşılabilir: <https://www.law.columbia.edu/news/archive/kimberle-crenshaw-intersectionality-more-two-decades-later#:~:text=Crenshaw%3A%20Intersectionality%20is%20a%20lens,class%20or%20LBGTQ%20problem%20there>.

Duckworth, S. (2020). *Güç Çarkı/Ayrıcalık*. Sylvia Duckworth Instagram üzerinden. Şu adresten ulaşılabilir: <https://www.instagram.com/p/CEFiUShhpUT/?hl=en>

Eddo-Lodge, R. (2018). *Neden artık beyazlarla ırk hakkında konuşmuyorum?* Bloomsbury Yayıncılık, New York.

IGLYO. (2024). *Bulgaristan'da LGBTQI Eğitimine Karşı Karara İlişkin IGLYO Bildirisi*. 8th Ağustos 2024. Erişildiği yer: <https://www.iglyo.org/news/statement-on-ruling-against-lgbtqi-education-in-bulgaria>

IGLYO'nun Gürcistan'ın Yeni LGBTQI Karşıtı Kararına İlişkin Açıklaması. www.IGLYO.org. 20th Eylül 2024. Şuradan erişildi: <https://www.iglyo.org/news/statement-georgia-09-2024>

Önerilen Okumalar:

Crenshaw, K. (1989). Irk ve Cinsiyetin Kesişimini Marjinalleştirmek: Ayrımcılık Karşıtı Doktrinin, Feminist Teorinin ve Irkçılık Karşıtı Politikaların Siyah Feminist Bir Eleştirisi. *Chicago Üniversitesi Hukuk Forumu*. sayfa 139-67. Şurada mevcut:

<http://chicagounbound.uchicago.edu/uclf/vol1989/iss1/8>

Crenshaw, K. Columbia Hukuk Okulu ile sohbet halinde. (2017). Kimberlé Crenshaw, Yirmi Yıldan Fazla Bir Süre Sonra Kesişimsellik Üzerine. *www.law.columbia.edu*. Şu adresten ulaşılabilir: <https://www.law.columbia.edu/news/archive/kimberle-crenshaw-intersectionality-more-two-decades-later#:~:text=Crenshaw%3A%20Intersectionality%20is%20a%20lens,class%20or%20LBGTQ%20problem%20there>.

Ünite 0.4.2 [Eşzamansız]. Akışkan olarak kimlikler

Giriş

Bu ders, kimliğimizin - esasen kendimiz hakkındaki inanç ve algılarımızın - bir aile üyesi, bir işçi veya bir arkadaş olmak gibi yaşamda farklı rolleri nasıl yerine getirdiğimizi nasıl şekillendirdiğine odaklanır. Kimliğin sabit olmadığını vurgular; Kültürel normlar ve ilişkiler gibi sosyal çevremize göre değişir ve uyum sağlar. Olumlu ortamlar kimliğimizi güçlendirebilir ve rollerimizi nasıl yerine getirdiğimizi iyileştirebilirken, olumsuz ortamlar kimliğimizde çatışmalara neden olarak rollerimizi etkili bir şekilde yerine getirmemizi zorlaştırabilir.

Bu dersin amacı, öğretmenlerin akışkan ve gelişen bir kavram olarak kimlik anlayışlarını derinleştirmek ve öğrencilerinin bireysel kendini keşfetme ve ifade etme yolculuklarını daha iyi desteklemelerini sağlamaktır. Bu dersin sonunda eğitimciler, her öğrencinin kimliğinin kabul edildiği, saygı duyulduğu ve beslendiği bir sınıf ortamını teşvik etmek için gereken teorik bilgi ve pratik becerilerle donatılacaktır.

Kimlik, akışkanlık ve performans

Antik çağda kimlik, kişisel ve sosyal rollerin üzerine inşa edildiği sağlam bir temel olarak görülüyordu. Bu geleneksel bakış açısında kimlik, davranışa ve rolün yerine getirilmesine rehberlik etmede merkezi bir faktör olarak anlaşıldı. Bununla birlikte, çağdaş görüşler, kimliğin statik olmadığını, hem iç hem de dış etkilerden etkilenen sürekli gelişen bir yapı olduğunu vurgulamaktadır (Carlile, 2010). Bu anlamda, kimliğin akışkanlığını anlamak, bireylerin toplumdaki rolleri ve sorumluluklarıyla nasıl başa çıktıklarını anlamak için esastır. Bir bireyin kendisi hakkında sahip olduğu inançları ve benlik algılarını kapsayan kimlik, ailede, işte, arkadaş olarak veya sınıfta rollerinin performansı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Kimlik statik değildir; Kültürel normlar, sosyal beklentiler ve kişilerarası ilişkiler dahil olmak üzere sosyal bağlamlardan sürekli olarak etkilenir ve değiştirilir. Olumlu sosyal ortamlar kimliğin olumlu yönlerini pekiştirebilir ve rol performansını artırabilirken, olumsuz ortamlar kimlik çatışmaları yaratabilir ve etkili rol performansını engelleyebilir (Ogbu, 1999). Akışkan kimliklerin rol performansı üzerindeki etkisi oldukça fazladır. Bireyler, değişen koşullara ve rollere yanıt olarak kimliklerini sürekli olarak müzakere eder ve ayarlarlar. Devam eden bu süreç, rollerine nasıl yaklaştıklarını etkiler ve genellikle farklı bağlamlarda kimliklerinin farklı yönlerini vurgular. Bu tür bir uyarlanabilirlik, rol performansında değişikliklere yol açarak bireylerin farklı rollerin ve ortamların taleplerini daha iyi karşılamasına olanak tanır (Bellmore ve Tomonaga, 2009).

Ayrıca, akışkan kimlikler kavramı, kimliklerin sosyal etkileşimler ve uygulamalar yoluyla aktif olarak inşa edildiğini ve yeniden inşa edildiğini öne süren çağdaş kimlik performansı teorileriyle kesişir (Carlile, 2010). Bu bakış açısı, sanal toplulukların bireysel ve kolektif kimliklerin oluşumunda çok önemli bir rol oynadığı dijital çağda özellikle önemlidir. Akışkan kimliklerin zaman içindeki gelişimine devam etmeden önce, kimlik, akışkanlık ve performans gibi ünite boyunca göreceğimiz çeşitli kavramları açıklığa kavuşturmak gerekir.

Kimlik, Akışkanlık, Performans

- **Kimlik:**

Erikson, kimliğin, bireyin benlik duygusunun birden çok boyutunu kapsayan karmaşık bir kavram olduğunu belirtir (1950). Kimlik gelişimi teorisi, kimlik oluşumunun ergenlik döneminde merkezi bir görev olduğunu, ancak bir kişinin yaşamı boyunca gelişmeye devam ettiğini öne süren daha geniş psikososyal gelişim teorisine dayanmaktadır.

- **Akışkan:**

Nijsten'e göre akışkan kimlik, sürekli değişen ya da sürekli gelişen bir kimlik olarak tanımlanabilir (2016). Hem kültürel kimlik hem de kültürel deneyimler, bireylerin dünyalarını, inançlarını ve değerlerini nasıl algıladıklarını etkiler. Kimlik akışkanlığı, kimliklerin sabit veya statik olmadığı, ancak zaman içinde ve farklı bağlamlarda değişip gelişebileceği kavramıdır. Bu, istikrarlı, değişmeyen bir benlik fikriyle çelişir.

- **Performans:**

Performans olarak kimlik, bireylerin kendi çevrelerine uygun kimlik performansları inşa ettikleri sosyal etkileşim akışının bir parçası olarak görülür (Goffman, 1959).

Kimliğe Tarihsel Bakış

Kimlik kavramı zaman içinde statik ve özcü bir bakış açısından çağdaş teorilerde daha dinamik ve akışkan bir anlayışa doğru evrilmiştir. Platon ve Aristoteles gibi klasik filozoflar, kimliğin ırk, cinsiyet ve etnik köken gibi değişmez ve doğuştan gelen özelliklerle bağlantılı olduğunu öne sürerek daha önceki görüşlere katkıda bulundular.

Aydınlanma döneminde, John Locke ve René Descartes gibi düşünürler, kimliğin bilinç ve kişisel deneyime dayandığı fikrini ortaya attılar. Bu görüş, duygu ve kişisel sezginin rolünü vurgulayan Romantik dönemde pekiştirildi. Goethe ve Wordsworth, bireysel deneyim ve yaratıcı ifade tarafından şekillendirilen bir kimliği savundular.

Michel Foucault ve Jacques Derrida gibi postmodern düşünürler, istikrarlı kimlikler fikrine meydan okudular. Foucault (1976), kimliklerin iktidar yapıları ve sosyal normlar tarafından nasıl şekillendirildiğini inceledi ve Derrida (1967) parçalı bir kimlik görüşünü savundu. Butler'ın performatif cinsiyet teorisi, cinsiyetin içsel bir özellikten ziyade bir dizi eylem olduğunu savundu (1990) ve queer teorisyenler, ikili olmayan ve çeşitli kimliklerin tanınmasını teşvik ederek bu fikirleri genişlettiler. Günümüzde, akışkan kimlik kavramı, kimliğin birçok yönünün keşfedilmesini ve ifade edilmesini kolaylaştıran dijital teknoloji ve sosyal ağlarla yaygın olarak kabul edilmektedir. Bu modern bakış açısı, kimliklerin çok yönlü, kesişen ve sürekli gelişen olduğunu kabul eder.

Yaşam süresi, bağlam ve kültür genelinde bir performans olarak kimlik

Akışkan ve performatif bir yapı olarak kimlik kavramı, bireylerin toplum içindeki ve yaşamları, bağlamları ve kültürleri genelindeki davranışlarını ve rollerini anlamak için temeldir. Bu bakış açısı, kuşak kimliğinin tarihsel dönemler, sosyal bağlamlar ve bireysel deneyimler tarafından şekillendirilen dinamik ve gelişen bir performans olduğunu vurgulayan Rudolph ve Zacher tarafından detaylandırılmıştır (2017)

Nesiller genellikle sosyal değişimi etkileyen ve yönlendiren olarak görülür. Nesillerden bahsettiğimizde, aynı anda doğan ve benzer yaşam deneyimlerini paylaşan insan gruplarına atıfta bulunuyoruz; Bununla birlikte, yaşam döngüsü gelişimi perspektifi, değişimin nesiller arası olmadığını, bireylerin yaşamları boyunca sürekli gelişim yaşadıklarını vurgulayarak bu

kavrama meydan okumuştur. Bu nedenle, kimlik nesiller arası etiketlerle önceden belirlenmez, ancak sürekli olarak değişen ortamlarla etkileşimler tarafından şekillendirilir (Rudolph ve Zacher, 2017).

Rudolph ve Zacher'in temel içgörülerinden biri, tarihsel ve bağlamsal faktörlerin kimlik oluşumu üzerindeki önemli etkisidir. Nesiller, tutumlarını, değerlerini, inançlarını ve davranışlarını şekillendiren sosyo-tarihsel bağlamlar dikkate alınmadan tam olarak anlaşılamaz. Bu bağlamsallaştırılmış yaşam döngüsü çerçevesi, nesiller arası bir kohort içindeki bireylerin çevrelerini nasıl farklı şekilde deneyimleyebilecekleri ve bunlara nasıl tepki verebilecekleri konusunda daha incelikli bir anlayışa olanak tanır.

Kimlik, farklı kültürel ve sosyal bağlamlarda da farklı şekilde ortaya çıkar. Nesillerin yalnızca yaş gruplarına dayalı katı kategorizasyonları, her bir nesil grubundaki karmaşık ve çeşitli deneyimleri aşırı basitleştirdiği için eleştirilmiştir. Mannheim'ın "tarihsel birimler" fikri, aynı nesilden insanların benzer tarihsel olayları deneyimlemelerine rağmen, hepsinin aynı şekilde tepki vermediğini öne sürer. Bu, herhangi bir nesil içinde bireylerin farklı tepkiler ve deneyimler yaşayabileceği anlamına gelir.

Riley ve Elder'in teorileri, yaşlandıkça toplumdaki rollerimizin ve konumlarımızın nasıl değiştiğini görmemize yardımcı oluyor. Hayatın farklı aşamalarından geçerken kimliklerimizin değişmeye ve uyum sağlamaya devam ettiğini gösteriyorlar.

Goffman ve Butler tarafından geliştirilen performans olarak kimlik teorisi, kimliklerin sosyal etkileşimler yoluyla nasıl inşa edildiğine ve tezahür ettirildiğine dair değerli bilgiler sunar. Goffman'a göre performans, bireylerin performanslarını sosyal bağlama ve kamusal beklentilere göre ayarladıkları kişilerarası ilişkilerin karmaşıklığını yakalayan bir metafordur. Bu yaklaşım, hiyerarşik ilişkilerin ve sosyal değerlerin etkileşimleri nasıl etkileyebileceğini gösterir ve bazen bir kişinin söyledikleri ile beden dilinin önerebileceği arasındaki çelişkileri ortaya çıkarır. Bireyler kimliklerini başkalarıyla ve çevreleriyle olan etkileşimleri aracılığıyla inşa ederler (1959). Butler, bu bakış açısını, özellikle toplumsal cinsiyet bağlamında, kimliğin doğuştan gelen bir nitelik olmadığını, performatif davranışlar ve eylemler aracılığıyla tekrar tekrar gerçekleştirilen bir şey olduğunu savunarak genişletir (1990).

Kimliğin akademik performans üzerindeki etkisi karmaşıktır. Sosyal normlar ve okul ortamı, özellikle farklı sosyal geçmişlere sahip olan öğrencilerin performansı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Örneğin, azınlık gruplarından gelen öğrenciler, kendilerini daha az yetenekli olarak etiketleyen klişelere maruz kalabilir ve bu da akademik performanslarını olumsuz yönde etkiler. Stereotip **tehdidi olarak bilinen bu fenomen**, olumsuz beklentileri karşılama konusundaki endişeler performanslarını engellediği için öğrencilerin bilişsel görevleri yerine getirme yeteneklerini azaltabilir. Akerlof ve Kranton tarafından yapılan araştırmalar, 'sporcu', 'veya 'sessiz' gibi kültürel kimliklerin öğrencilerin akademik katılımını ve başarısını etkilediğini göstermektedir (2002). Farklı sosyal beklentiler ve akran baskısı ile ilişkili olan bu kimlikler, öğrencileri akademik çabalarında motive edebilir veya cesaretlerini kırabilir.

Stereotip tehdidi, kimliğin performansı nasıl etkilediğini anlamada önemli bir boyuttur. Öğrencilere grupları hakkında olumsuz bir klişe hatırlatıldığında, performansları olumsuz etkilenebilir. Bu fenomen, ırk ve cinsiyet de dahil olmak üzere bir dizi sosyal kimlikte gözlemlenmiştir. Örneğin Hindistan'da yapılan deneyler, daha düşük kasttan gelen öğrencilerin kast kimlikleri vurgulandığında daha kötü performans gösterme eğiliminde

olduklarını ve sosyal kimliğin eğitim başarısının önünde nasıl bir engel olabileceğini göstermektedir (Hoff ve Pandey, 2006)

Eğitim Ortamlarında Kimlik Akışkanlığını Anlamanın Önemi

Toplumun her alanında olduğu gibi, kimlik eğitim ortamlarını da etkiler. Bu nedenle, kimliğin akışkanlığını anlamak, kapsayıcılığı teşvik etmek, öğrencilerin gelişimini desteklemek ve çeşitli ihtiyaçları karşılamak için gereklidir. Bu anlamda, kimliklerin dinamik olduğunu kabul etmek, öğretmenlerin etkili öğretim stratejileri tasarlamasına ve öğrenciler için destekleyici öğrenme ortamları oluşturmalarına yardımcı olur.

Mead'e göre kimlik, sosyal etkileşimler ve başkalarının algılarının içselleştirilmesi yoluyla oluşur (1934). Bu, öğrencilerin kimliklerinin akranları ve öğretmenleriyle olan etkileşimleri yoluyla geliştiği anlamına gelir. Bunu anlamak, eğitimcilerin kimliklerinin farklı yönlerini keşfederken öğrencileri daha iyi destekleyebilmeleri için çok önemlidir. Eğitimcilerin iyi bir anlayışı, duygusal ve psikolojik gelişimlerinde onlara yardımcı olabilir. Aynı şekilde, Goffman (1959), öğrencilerin kimliklerinin farklı yönlerini farklı bağlamlarda sunduklarını belirtmiştir. Buna dayanarak, öğretmenler öğretim yöntemlerini öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uyarlayabilirler.

Toplumsal cinsiyet performativitesi üzerine yapılan son araştırmalara göre, toplumsal cinsiyet sabit bir özellik değil, bir dizi sosyal performanstır (Jones, 2019). Bu bakış açısı, eğitimcilerin cinsiyet çeşitliliğine sahip öğrencileri daha etkili bir şekilde desteklemelerini, öğrenme deneyimlerini ve refahlarını geliştirmelerini sağlar. Benzer şekilde, çağdaş güç ve bilgi analizi, sosyal yapıların kimlikleri nasıl etkilediğini göstermektedir (Smith, 2020). Eğitimciler bu güç dinamiklerini tanıyarak önyargıları ele alabilir ve adil öğrenme ortamları yaratabilirler. Bu yaklaşım ayrımcılığı azaltır ve eşitliği teşvik eder. Kimliğin akışkanlığını anlayan öğretmenler, öğrencilerle empatik ilişkiler kurabilir ve destekleyici bir sınıf ortamını teşvik edebilir. Bu ilişkisel yaklaşım, sembolik etkileşimcilikle tutarlıdır (Denzin, 2021) ve daha fazla katılımı ve gelişmiş akademik sonuçları teşvik eder.

Tüm bunlar, saygı ve aidiyet duygusunu teşvik eden, kimlik açısından güvenli sınıflar oluşturma ihtiyacına işaret ediyor. Cohn-Vargas (2013), kimlik güvenliğinin, öğrencilerin benzersiz kimlikleri için kendilerini güvende ve değerli hissetmelerini sağlamakla ilgili olduğunu ve bunun da katılımı, motivasyonu ve başarıyı artırdığını vurgulamaktadır. Kimlik güvenliği stratejileri, kültüre duyarlı öğretimi, kapsayıcı bir müfredatı ve çeşitli sınıf etkinlikleri aracılığıyla öğrencilerin kimliklerini doğrulamayı içerir. Kısacası, kimlik akıcılığını anlamak, eğitimcilerin öğrencilerin farklı ihtiyaçlarını karşılayan ve olumlu eğitim sonuçlarını teşvik eden kapsayıcı, destekleyici ve eşitlikçi ortamlar oluşturmalarına yardımcı olur.

Bu derste tartışılan kavramlar üzerinde düşünün.

Kendi değer sistemleriniz, inançlarınız, önyargılarınız ve varsayımlarınız kimlik anlayışınızı nasıl etkiliyor ve bu yönler sizi çevreleyen sistemler tarafından nasıl şekillendiriliyor? Ek olarak, tüm öğrencilerin akışkan kimliklerine saygı duyan ve onları besleyen kapsayıcı bir öğrenme ortamına öncülük etmek için bir dizi pedagojik yaklaşımı ve yetişkin öğrenimi perspektifini nasıl uygulayabilirsiniz?

Önerilen Okumalar ve Kaynaklar:

Anderson, K. T. ve Zuiker, S. J. (2010). Sınıf katılımı için bir kaynak olarak performatif kimlik: Scientific Shane vs. Jimmy Neutron. *Dil, Kimlik ve Eğitim Dergisi*, 9(5), 291–309. <https://doi.org/10.1080/15348458.2010.517708>

Rol Yapma Alıştırması: Öğrencilere farklı bilimsel kişilikler atayın (örneğin, Scientific Shane veya Jimmy Neutron gibi bir karakter). Karakter olarak bir sınıf tartışmasına veya tartışmasına katılmalarını sağlayın. Rol oynamadan sonra, öğrencilere atanan kimliklerinin katılımlarını ve etkileşimlerini nasıl etkilediğine dair bir yansıma yazmalarını sağlayın. Performatif kimliğin eğitim ortamlarına katılımı nasıl şekillendirebileceğini tartışın.

Uşak, J. (1990). *Cinsiyet sorunu: Feminizm ve kimliğin yıkılması*. Routledge.

Önerilen etkinlik: Toplumsal cinsiyet temsilleri için bir medya parçasını (örneğin bir film, TV şovu veya reklam) analiz edin. Medyanın geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini nasıl güçlendirdiğini veya yıktığını tartışın.

Crenshaw, K. (1989). Irk ve cinsiyetin kesişimini marjinalleştirmek. *Chicago Üniversitesi Hukuk Forumu*, 1989(1), 139-167.

Önerilen etkinlik: Öğrencilerin kendi çoklu kimliklerini ve bu kimliklerin etkileşim biçimlerini vurgulayan kesişimsellik haritaları oluşturmalarını sağlayın.

GLSEN. (tarih yok). Erişim tarihi: 26 Temmuz 2024, <http://www.glsen.org>

Kancalar, B. (1994). *İhlal etmeyi öğretmek: Özgürlüğün pratiği olarak eğitim*. Routledge.

Kumashiro, K. (2002). *Rahatsız edici eğitim: Queer aktivizmi ve baskı karşıtı pedagoji*. Routledge.

Marcus Lyon'un fotoğrafı. Kimliğiniz verildi mi yoksa oluşturuldu mu? https://www.youtube.com/watch?v=tJKGZ_xSZ0

Önerilen aktivite : Öğrencilere, kendilerine verilen ve yaratılan kimlikleri temsil eden kolajlar oluşturmalarını sağlayın.

Hoşgörü Öğretimi. (tarih yok). Erişim tarihi: 26 Temmuz 2024, <http://www.tolerance.org>

Kapsayıcı Sınıf. (n.d.). Erişim tarihi: 26 Temmuz 2024, <http://www.theinclusiveclass.com>

Referanslar :

Akerlof, G. A. ve Kranton, R. E. (2002). Kimlik ve okullaşma: Eğitim ekonomisi için bazı dersler. *İktisat Literatürü Dergisi*, 40(4), 1167-1201.

Anderson, K. T. ve Zuiker, S. J. (2010). Sınıf katılımı için bir kaynak olarak performatif kimlik: Scientific Shane vs. Jimmy Neutron. *Dil, Kimlik ve Eğitim Dergisi*, 9(5), 291–309. <https://doi.org/10.1080/15348458.2010.517708>

Uşak, J. (1990). *Cinsiyet sorunu: Feminizm ve kimliğin yıkılması*. Routledge.

Cohn-Vargas, E. (2022). Kimlik güvenli sınıf ortamları oluşturma. *Araştırma Kapısı*. Erişim tarihi: 26 Temmuz 2024, <https://www.researchgate.net/profile/Esther-Cohn->

[Vargas/publication/362050832_Creating_identity_Safe_ClaSSroom_environmentS_Creating_Identity_Safe_Classroom_Environments/links/62d2fdb7d351bd24f51c5ed3/Creating-identity-Safe-ClaSSroom-environmentS-Creatin](https://www.researchgate.net/publication/362050832_Creating_identity_Safe_ClaSSroom_environmentS_Creating_Identity_Safe_Classroom_Environments/links/62d2fdb7d351bd24f51c5ed3/Creating-identity-Safe-ClaSSroom-environmentS-Creatin)

Denzin, N. K. (2021). Sembolik etkileşimcilik ve eğitim: Sınıfta empatik ilişkiler kurmak. Öğretim ve Öğretmen Eğitimi, 98, 103248.

Erikson, E. H. (1950). Çocukluk ve toplum. W. W. Norton ve Şirketi.

Goffman, E. (1959). Günlük yaşamda benliğin sunumu. Çapa Kitapları.

Goffman, E. (1959). Günlük yaşamda benliğin sunumu. Doubleday.

Hoff, K. ve Pandey, P. (2006). Ayrımcılık, sosyal kimlik ve kalıcı eşitsizlikler: Hindistan'da okullaşmanın deneysel bir araştırması. Amerikan Ekonomik İncelemesi, 96(2), 206-211.

Jones, S. (2019). Eğitimde toplumsal cinsiyet performansı: Cinsiyet çeşitliliğine sahip öğrenenlerin desteklenmesi. Eğitim İncelemesi, 71(3), 1-17.

Karniol, R., Grosz, E., & Schorr, I. (2003). Önemseme, cinsiyet rolü yönelimi ve gönüllülük. *Cinsiyet Roller*, 49(1-2), 11-19. [https://doi.org/10.1016/S0304-3878\(03\)00124-7](https://doi.org/10.1016/S0304-3878(03)00124-7)

Mead, G. H. (1934). Zihin, benlik ve toplum: Bir sosyal davranışının bakış açısından. Chicago Üniversitesi Yayınları

Nijsten, C. (2016). Gençlikte akışkan kimlik ve kültürel duyarlılık (Lisans tezi, Brock Üniversitesi). Brock Üniversitesi Dijital Deposu.

Pearce, K. E. ve Rice, R. E. (2013). Faaliyetlere erişimden dijital farklar: Mobil ve kişisel bilgisayar internet kullanıcılarının karşılaştırılması. *İlk Pazartesi*, 18(6). <https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/download/2162/2127>

Araştırma Çözümleri. (tarih yok). Kimlik ve rol performansı arasındaki bağlantı. Erişim tarihi: 26 Temmuz 2024, <https://articles.researchsolutions.com/the-link-between-identity-and-role-performance/doi/10.2307/3033704>

Rudolph, C. W. ve Zacher, H. (2017). Nesiller ve iş: Bir inceleme ve kavramsal çerçeve. B. J. Hoffman, M. K. Shoss ve L. A. Wegman'da (Ed.), Oxford iş ve yaşlanma el kitabı (s. 141-162). Oxford Üniversitesi Yayınları.

Gümüş sandalye. (tarih yok). *Akademik kütüphanelerin sosyal rolünü anlamak: Literatür taraması*. Erişim tarihi: 26 Temmuz 2024, https://watermark.silverchair.com/waw019.pdf?token=AQECAHi208BE49Ooan9kkhW_Ercy7Dm3ZL_9Cf3qfKAc485ysgAAA04wggNKBgkqhkiG9w0BBwagggM7MIIDNwIBADCCAzAGCSqGS_Ib3DQEHATAeBgIghkgBZQMEAS4wEQQM2cutAX_qjlvN6IJ2AgEQgIIDAuZJQIfnD5iA53bX3u_4D_fEHLVrslw250uGU4dPYTf9nGz

Demirci, J. (2020). Sınıfta güç dinamikleri: Sosyal yapıları ve önyargıları ele almak. Eğitim Araştırmaları Dergisi, 112(4), 230-245.